

37e jaargang afl. 2
Zomer 1990

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

AGENDA 1990

- 3 juni Kringdag Peelland bij Gilde St. Antonius Abt, Lierop.
17 juni Kringdag Kwartier van Oirschot bij O.L. Vrouw Broederschap, Biest-Houtakker.
19 aug Vrij Gildefeest bij St. Jorisgilde Hooge Mierde.
24 aug Kringdag Peelland bij Sint-Leonardusgilde Beek en Donk.
26 aug Kringdag Baronie-Markiezaat bij Gilde St. Antonius Abt, Terheijden.
26 aug Federatie gewerschietwedstrijd in Kring Peelland.
9 sept Vrij Gildefeest Peelland bij Gilde St. Antonius Abt, Deurne.
13 okt Hoofdlieëndag 's-Hertogenbosch.
7 en 8 nov Willibrordmanifestatie te Rome.

VAN DE REDACTIE

Alle copy voor het volgend nummer dient vóór 1 augustus 1990 bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

Gildetrom nieuwe stijl

Een federatieve voorwerkgroep, gevormd door Rein Haase, Johan Oomen en Henk Luiten is druk bezig met het concipiëren van een voorstel om De Gildetrom zowel inhoudelijk als wat uitvoering betreft te verbeteren.

Daarbij heeft ze uw hulp nodig, in de vorm van het kenbaar maken van uw wensen en opmerkingen. Daartoe zult u zo spoedig mogelijk enquêteformulieren ontvangen met vragen die al inspelen op onze zienswijze tot verbetering.

We houden u op de hoogte van de vorderingen.

AGENDA 1991

- 5 mei Kleine Kringdag voor Regio Langstraat bij St. Ambrosius Baardwijk-Waalwijk.
12 mei Kringdag Land van Cuijk bij Gilde Sint Lambertus Milsbeek.
2 juni Kringdag Kwartier van Oirschot bij Gilde Sint Joris Oostelbeers en O. L. Vrouw West-Middelbeers.
16 juni Kringdag Kring Peelland bij Gilde Sint Margaretha te Aarle-Rixtel.
18 aug Vrij Gildefeest bij Gilde van het H. Sacrament te Hulsel.
1 sept Liefdadigheidsfestijn Moergestel te organiseren door de drie Moergestelse Gilden.
8 sept Kringdag Kring Baronie en Markiezaat in Bergen op Zoom bij Gilde Sint Sebastiaan.
15 sept Kringdag Maasland bij St. Antonius Vorstenbosch in Nistelrode.

Romereis

In het vorig nummer van "de Gildetrom" is melding gemaakt van de afsluiting van het Willibrordjaar. De datum die genoemd werden zijn achteraf gewijzigd. De grote gilde-manifestatie zal nu definitief plaats hebben in Rome op 7 en 8 november 1990.

Bij de voorplaat

Jan van de Mortel geniet op 23 juni 1985 van de gildemanifestatie Oud Hertogdom Brabant op de Parade te 's-Hertogenbosch. foto: J. Oomen.

"DE GILDETROM" driemaandelijkse tijdschrift, uitgave van de Stichting "De Gildetrom", in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofdredeactoren: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

J. M. Oomen, Kogelsmotel 6, 5632 PV Eindhoven, tel. 040-422869.

Redacteuren: voor Eur. Gem. Hist. Schutt.: Math. E. M. v.d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Noordbr. Federatie: R. Haase, Wapendragerstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-011527

voor Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2384

voor Peelland: J. Verheijen, Kampstraat 52B, 5712 CN Someren, tel. 04937-3618

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: R. Haase, Wapendragerstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527

voor Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-53439

voor Baronie en Markiezaat: A. G. Boot, Korte Brugstraat 28, 4871 XS Etten-Leur, tel. 01608-13270

Administratie: P. J. v.d. Heyden, Willibrordstraat 12, 5091 CD Middelbeers, tel. 04244-1312.

Betalingen: Rabobank, rekeningno.: 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom.
(Girorekening van deze bank: 11.05.085).

Particuliere abonnementen: f 15,- per jaar, franco huis.

NADRUUK VERBODEN.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn BV Veghel.

'OMDAT HET ME ZO DIEP IN HET HART ZIT''

In Memoriam

Jan van de Mortel (1902 -1990)

"Gildebroeders en -zusters ik ben u uitermate dankbaar dat u mij de gelegenheid hebt gegeven, zij het in zo betrekkelijk weinig woorden, nog zo veel te mogen zeggen, omdat het me zo diep in het hart zit en omdat ik het zo graag aan jullie wil mededelen wat daar leeft."

Zo eindigde in 1973 Jan van de Mortel een van zijn talloze lezingen. Door zijn levendige verteltrant was hij een geliefd en veel gevraagd spreker. Zijn speciale stemgeluid en zijn vertelritme werkte aanstekelijk. Als hij iets overwoog en de luisteraar dat extra wilde laten voelen, fluisterde hij bijna, in stilstaande zinnen. Jan van de Mortel werd theatraal in gebaren, woorden en stem als hij zijn emoties de vrije loop liet. Vol gevoel bijvoorbeeld beschreef hij telkens de bijdrage van de gilden aan het Kroningsfeest in 1948 in het Olympisch Stadion te Amsterdam:

"Zij die de oudste rechten bezitten hebben het recht dit spel te openen. En dat zijn de Brabantse gilden. En als het gilde ter kerke gaat zijn de deuren gesloten, maar op het geluid van de trommen worden de deuren opengeworpen. En thans staan deze gilden voor Brabants tuin, waar ook hier de deuren zijn gesloten. Op het geluid van de trommen gingen die enorme deuren open om 10 tamboers met hun prachtige gildetrommen, 3 zilverdragers met 78 vendeliers binnen te laten om hun koningsgroet te brengen aan hun geliefde vorstin. Nooit van mijn leven heb ik ze zo mooi zien vendelen als die keer, want ineens kreeg dat vaandel betekenis in hun handen." In vervoering wist hij zijn gehoor telkens mee te slepen. Van zijn enthousiasme maakte hij anderen deelgenoot. Ook het eerste bezoek aan Noord-Brabant van Koningin Juliana in 1949, waarbij de vorstin over 48 gildevaandels liep, beschreef Jan van Mortel alsof het eergisteren gebeurd was. Met zijn hartverwarmende manier van spreken probeerde hij bij anderen emoties los te maken; om iedereen van de diepere betekenis van de gilden te doordringen. Tallozen hebben geluisterd naar zijn wat verouderd taalgebruik en zijn deftig Brabants, waardoor hij er in slaagde iedereen mee te voeren in zijn ideeën. Dat er op het historische gehalte van een lezing wel wat af te dingen viel, doet niet ter zake.

Door zijn woorden wist hij veel luisteraars te boeien en tot de overtuiging te brengen dat de gilden de moeite waard zijn. Hoe vaak heeft Jan van de Mortel daardoor aan het nieuwe begin van een gilde gestaan? Samen met Jos Schroeders (1901-1968) heeft hij in dit opzicht baanbrekend werk gedaan. Dat deze twee markante gildepersoonlijkheden wel eens in rivaliteit met elkaar stonden is voor ingewijden geen geheim. Ze legden ieder op hun manier de klemtoon wat anders; beiden met hetzelfde doel: ontwikkeling van het gildewezen op basis van traditie.

Pastoor van de Ven van de Sint-Petrusparochie te Vught zei tijdens de uitvaartdienst van Jan van de Mortel op 28 februari j.l.: "Het bericht dat Jan van de Mortel was overleden heeft bij velen weer herin-

neringen opgeroepen aan vroeger. Jan leefde dan wel al een hele tijd in de luwte van zijn eigen leven, in zijn eigen nadagen. Dat zijn dood nog zoveel bijeen kan brengen, is wel teken dat hij veel voor heel velen van betekenis is geweest. Een van zijn kinderen vertelde me van de week dat zijn vader op een gegeven moment betrokken was bij 58 verschillende verenigingen, clubs of organisaties. Zo was Jan van de Mortel iemand naar buiten toe, naar de gemeenschap. Op deze manier leefde hij pas echt, ten volle, met alle bravour en charme die hij kon opbrengen. Hij zou het niet hebben kunnen missen; hij kon er zo van genieten om met mensen om te gaan, om mensen blij te zien. Jan was een Bosschenaar, een Brabander, een Bourgondiër, maar binnenin had hij iets van orthodoxie, om het zo te noemen: enorm gewetensvol, vasthoudend aan wat hem was overgeleverd. Geweten en spontaniteit, normbesef en gevoelsmatige opwallingen, daartussen lag een groot spanningsveld. Jan was diep gelovig, op het conservatieve af, zich verplicht voelend tot verantwoording tegenover God van al zijn doen en laten.

Gelukkig had Jan de gave van de humor, ook met betrekking op zichzelf. En als geboren en getogen Bosschenaar was Jan een kind van de Zoete Moeder. Bij haar vond hij ook telkens weer de ontspanning van zijn innerlijke spanningen.

Jan was ook erg "gezagsgetrouw" en dat hij zich onder andere zo voor de gilden heeft ingezet, heeft hier wel mee te maken. Hij heeft me wel eens verteld dat het hem altijd weer ontroerde, als het bevel gegeven werd: "Vendeliers, zwaai uw vaandel voor God, Koningin en Vaderland"; dan was dat voor hem echt een trouwbetuiging aan het gezag. Maar het was voor Jan wel verheugend als dat gezag zich niet autoritair maar menselijk manifesteerde. Daardoor werd hij zelf bemoedigd om zijn eigen autoriteit nog menselijker uit te stralen. Jan zag zo graag dat mensen gelukkig waren, dat ze plezier hadden. Maar bij sommigen lukte dat wel eens niet, en dan vond hij dat erg. Hij weet dat aan zichzelf; hijzelf had het niet goed gedaan. Jan heeft zijn leven niet in ledigheid doorgebracht. Hij was veelzijdig georiënteerd, hij was veler vriend door zijn charme en hartelijkheid, door zijn inzet voor de mensen."

Staande-Deken C. Bayens van het Sint-Catharinagilde Vught memoreerde Jan van de Mortel als volgt: "We zullen nu samen en in saamhorigheid de weg zonder hem moeten verder gaan. Een weg waarop hij altijd ons lichtend voorbeeld is geweest. Een weg die alleen maar kaarsrecht was en die geen zijwegen kende. Een weg die stoelde op de vele oude tradities van de gilden en waarvan niet afgeweken mocht worden, omdat wij anders onszelf zouden verloochenen. Was hij het niet die ons steeds voorhield, welk een eer het was om gildebroeder te mogen zijn? En zit in dit "mogen zijn" dan niet opgesloten dat op ons de plicht rust om die oude tradities, die onze mooie gilden rijk zijn, in stand te houden? Dat zijn we aan hem verplicht. Ons gilde verliest in hem een gildebroeder, die

moeilijk te evenaren zal zijn. Zijn geweldige staat van dienst liegt er dan ook niet om:

Hij was 55 jaar broeder van ons gilde, waarvan hij er 32 tamboer was. Drie perioden was hij koning: in 1936, in 1960 en in 1972, bij welke laatste gelegenheid hij ironiserend op zijn koningsschild liet graveren:

Ten derde maal koning
Ben ik geen cent wijzer:
het was niet achter elkaar,
ben dus geen keizer.

Hij was verder Staande-Deken van 1946 tot 1980 en tussendoor, in 1956, ook nog een half jaar Hoofdman. In 1949 richtte hij de Documentair Gilde-archief op. Hij was van 1948 tot 1975 voorzitter van Kring Maasland en werd na zijn aftreden benoemd tot Ere-Hoofdman van de Kring. In 1963 werd hij vanwege zijn inzet voor het gildewezen beëdigd met de Zilveren Anjer. In 1972 ontving hij de Ere-Medaille in zilver van de Gemeente Vught.

In oktober 1980 werd hij bij zijn aftreden benoemd tot Ere-Staande-Deken van ons gilde.

Gezien dit alles is het niet vreemd dat we bedroefd zijn, nu we hem vandaag voorgoed moeten afstaan. Onze droefheid wordt echter van de scherpe kanten ontdaan, door het feit dat we hem zo lang in ons midden mochten hebben. Jan, bedankt voor alles wat gij voor ons gilde gedaan en betekend hebt. Wij zullen jou nooit vergeten."

Federatievoorzitter E. van Bouwdijk Bastiaanse sprak namens de Federatie: "Hij hamerde op eenvoud van de gildebroeder, want eenvoud is het behoud van de gilden. Jan van de Mortel was een echte gildebroeder, hij beleefde de broederschap in hart en nieren, zijn trouw en dienstbaarheid, waren een voorbeeld voor velen, evenzo in zijn dagelijks leven. Een expert op het gebied van en een ware propagandist vóór het gildewezen moesten we nu node missen. Hij verzorgde vele tientallen lezingen over het gildewezen voor diverse instanties en ook voor de gilden zelf, waarbij hij zijn gehoor wist te boeien, door op een zeer deskundige, enthousiaste en smeulige manier, veelal met behulp van dia's, te spreken. Ook op paleis Soestdijk werd hij uitgenodigd een lezing over het gildewezen te houden. Mede door zijn grote inzet, zijn de "restanten" van de gilden in onze provincie tot nieuwe bloei gebracht. Het dreigend verval van dit prachtige cultuuroord is mede door zijn handelen voorkomen. Jaren heeft hij gewerkt aan de inrichting van een archief, waarvan ik het laatste deel, vlak voor zijn verhuizing uit zijn woning in de Taalstraat, in ontvangst heb mogen nemen, ten behoeve van het archief van de Federatie, dat in

het Rijksarchief in 's-Hertogenbosch wordt beheerd.

Jan van de Mortel was een bestuurder met grote ervaring. Hij heeft in vele besturen, zowel binnen als buiten onze organisatie, vele functies bekleed. Vanaf 1948 tot 1968 was hij vice-voorzitter van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden. Dat laatste jaar fungeerde hij als waarnemend voorzitter. In 1968 werd hij benoemd tot Opperdeken, de hoogste ere-functie (adviseur), die het gildewezen in onze provincie kent. In 1983 ontving hij als eerste de Federatie-onderscheiding. Ik ben dankbaar Jan ook te hebben mogen meemaken als Honorair Proost van de Illustre Lieve Vrouwe Broederschap van 's-Hertogenbosch en als ere-voorzitter van de Rozencavaliëren, een vereniging van handboogschutters te Vught. In deze sport was hij jaren lang de onbedreigde koning. Verder was hij bestuurder van het Anjerfonds voor de Provincie Noord-Brabant. Jan was voor de vele vrienden en bekenden een grote Brabander, die zich voor veel organisaties in onze provincie, met een gedegen kennis van zaken, heeft ingezet. Hij zal nog lang in onze gedachten en herinnering blijven voortleven. Jan van de Mortel zal in de geschiedenis van de Noordbrabantse gilden in de twintigste eeuw een verdiende ereplaats innemen."

Na de H. Mis werd Jan van de Mortel in de regen onder grote belangstelling naar de laatste rustplaats gebracht. Na de afscheide door Pastoor van de Ven, nam de vaandrig namens het Sint-Catharinagilde Vught afscheid. Zoals Jan van de Mortel zelf, elke lezing weer opnieuw bewogen, beschreef: "Hoe kan een gilde nu nog mooier en op eerlijkere wijze afscheid nemen van een gildebroeder dan juist door te vendelen en hem de laatste groet te brengen. En eerst als de vaan weer naast de voet staat en de vaandrig een korte buiging gemaakt, dan zijn de plechtigheden afgelopen en daar hoeft geen enkel woord bij gesproken te worden. Het is zonder meer indrukwekkend" (lezing in 1973).

Tot slot laten we Pastoor van de Ven aan het woord: "Zijn inzet voor velen en zijn geloof in God hebben hem niet voor zichzelf alleen doen leven. In leven en dood heeft hij God willen toebehoren. Mevrouw van de Mortel, kinderen en kleinkinderen, U hebt uw man, jullie vader en opa, vaak moeten missen. Hij was dan naar andere mensen toe. Al die andere mensen zijn u dankbaar dat hij dit alles van u heeft mogen en kunnen doen. Dit moge U helpen om zijn heengaan beter te aanvaarden."

Gildezilver Ons dierbaar erfgoed II

Dagelijkse zorg, tentoonstellen, verzekeren

In het navolgende bespreken we het belang van de dagelijkse zorg voor het gildezilver. Gildebroeders zouden er op uit moeten zijn door voortdurende zorg het gildezilver optimaal te bewaren.

1. Respekt voor overlevering

Elke koning, elke "gebruiker" van gildezilver, zou er zich bijzonder goed van bewust moeten zijn wat hij draagt of mag beheren. Het gaat daarbij niet alleen om de geldelijke waarden. Veeleer moeten

iets toevertrouwd hebben gekregen, wat de tijd honderden jaren, generatie op generatie, doorstaan heeft.

Dat diep respect voor wat vorige generaties, in al hun armoede, aan ons hebben doorgegeven, is de alle gildebroeders er van doordrongen zijn, dat ze drijfveer om te komen tot een zorgvuldige behandeling van het gildesilver.

En dat niet alleen met mooie woorden, en holle kreten, maar door daden.

2. Ben attent

Een beetje hulp van anderen kan al veel geklungel met een koningsmantel voorkomen. Wie helpt de koning even met het omhangen en afdoen van zijn zilver? Wie helpen koningen en zilverdraggers om het zilver over de rugleuningen van stoelen en kerkbanken te tillen, zodat het nergens tegen aan stoot?

Iedereen die zo'n situatie ziet, zou even een helpende hand kunnen toesteken.

3. Voorkom onnodig poetsen

Als het gildesilver niet gedragen hoeft te worden, kan het beter weggehangen worden. Wel op een veilige plaats natuurlijk. Is het nodig dat koningen met al hun zilver om aan de koffietafel zitten? Kan het morsen van mayonaise, bier of wijn op het zilver voorkomen worden? Het is vaak zo'n kleine moeite. Gewoon door heel voorzichtig te zijn, even de tijd te nemen en elkaar te helpen.

4. Droog zilver: niet poetsen

Als het zilver in de regen gedragen is of erg vochtig is geworden zal het vlug oxideren.

Dat kan voorkomen worden door het zilver na een regenrijke dag droog te wrijven met een doek die geen krassen geeft. Als iedereen zorgt dat er op deze manier geen aanslag op het zilver ontstaat, hoeft er ook minder gepoetst te worden.

5. Aanpakken taboe

Het aanraken en aanpakken van zilver moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Vingers laten vet, zweet, zouten, vocht en vuil op het zilver achter. Daardoor ontstaat weer snel corrosie. Voorkomen is weer beter dan genezen.

Als er dan toch iets aangepakt moet worden, kan men dat het beste doen aan de randen; het voorwerp tussen gespreide wijsvinger en duim houden. In musea neemt men zilver nooit in de hand. Daar worden stoffen handschoenen gebruikt. Waarom doen gildebroeders dat niet, als het kan? We kunnen ook een stukje papier gebruiken bij het hanteren van het zilver.

6. Aanraken verboden

Op tentoonstelling tijdens gildedagen moet er streng op worden toegezien dat niemand (gildebroeders noch bezoekers) het zilver aanraakt. Betreffende organisatoren en commissies moeten duidelijk maken dat "aanraken verboden" is. Met een beetje goede wil kan iedereen elk voorwerp bestuderen.

Bovendien wordt door zo'n verbod heel duidelijk dat onze gildeschatten niet "te grabbel liggen". Kordaat optreden van toezichthouders moet er voor zorgen dat de regel "aanraken verboden" ook wordt nageleefd.

7. Vastleggen

Op tentoonstellingen moet het losliggen van zilver voorkomen worden. Enkele tijdelijke maatregelen

kunnen dat voorkomen: oogjes waardoor iets vastgelegd kan worden, vitrines, vastbinden, de zilveren kettingen van schilden ergens om heen slaan etc. Met een beetje fantasie kan ellende voorkomen worden.

8. Bescheidenheid schaadt niet

Nog steeds dragen de meeste gilden hun hele zilverchat mee: oud en jong, zwak of sterk, al dan niet gerestaureerd. Men denkt publiek en jury (!) te imponeren door al dat zilver. Gelukkig begint het tij bij een toenemend aantal gilden te keren. Zij beseffen dat het hedendaagse intensieve gebruik het zilver steeds sneller doet slijten. Ze kennen ook de oude versregel: "Aan een boom zo vol geladen mist men vijf zes pruimen niet." Met andere woorden: door de grote hoeveelheid valt het echt niet meer op, dat enkele koningsschilden in "verzekerde bewaring zijn gesteld".

Een goede jury weet hoe het met de gildeschat van elk gilde staat. Schilden die vanwege hun kwetsbaarheid of bijzonder belang opgeborgen zijn, kunnen door inventarissen (beschrijvingen, foto's, tekeningen) toch gedocumenteerd aanwezig zijn. Een dergelijke inspanning toont in feite meer eigentijdse zorg, dan het altijd maar gedachtenloos meedragen van het hele bezit.

Er zijn gilden die op gildedagen hun "losse" schilden in aparte vitrinekasten tonen.

Andere laten verbluffend goede duplicaten van hun kwetsbaarste schilden vervaardigen.

Het is wenselijk dat elk gilde dit soort beleid gaat voeren. Er moet echter op worden toegezien, dat schilden die losgemaakt worden van het overige zilver goed bewaard worden. Ze mogen niet gaan "zwerven" en tenslotte verloren raken. Juist het bovenstaande zou hoog gewaardeerd moeten worden, als het gaat om het behoud van het gildesilver. Niet het vele, maar het weinige goed; daar gaat het om.

9. In bruikleen geven

Als gilde-attributen uitgeleend worden moet daar een goede bruikleenovereenkomst van afgesloten worden; ook als dit uitleenen maar van korte duur is. In zo'n bruikleenovereenkomst moeten de voorwaarden goed beschreven worden, de namen van de bruikleengever(s) en bruikleenemer(s) moeten vermeld worden en verder de waarden, de tijdsduur, en andere voorwaarden. De verschillende Kringcommissies voor studie, archief en tentoonstellingen hebben zeker voorbeelden, waar elk gilde gebruik van kan maken.

10. Verzekeren

Het verzekeren van het gildesilver kan elk gilde zelfstandig met een betrouwbare verzekeringsagent bespreken. Daar is geen algemene regel voor te geven. In het verleden zijn daar in Federatief verband wel pogingen toe ondernomen, maar telkens bleken er zich onoverkomelijke problemen voor te doen betreffende: bergplaatsen, gedekt risico, risicofactoren, waarden, tijdsduur etc. etc. Laat u in ieder geval goed voorlichten. Zorg er voor dat uw gilde een goede verzekering krijgt op maat.

(wordt vervolgd)

Johan M. Oomen

De Gilden elders

"Een opmerkelijk feest heeft zich door de eeuwen heen op onze dagen gehandhaafd." Zo luidt een onderschrift van een afbeelding in de eerste jaargang van de Katholieke Illustratie 1867. Dit beeld heb ik in mijn gilde-paperassen terug gevonden. Ik wil er toch even gebruik van maken voor "de Gildetrom".

Uit de Katholieke Illustratie Anno 1867 (eerste jaargang)

Een Schutterskoning op Beveland

"Een opmerkelijk feest heeft zich door de eeuwen heen op onze dagen gehandhaafd; wel wordt het slechts weinig in steden aangetroffen, zooveel te meer echter op dorpen, voornamelijk in Zeeland. Wij bedoelen het vogelschieten, waaraan onze gravure, ofschoon er geen voorstelling van geveende, doet denken. Zij stelt een jongeling voor, die zoo gelukkig is geweest, den vogel van den staak te schieten en daarom met den konings-naam betiteld; en met den bronzen of zilveren vogel, dien men hem op de borst gehangen heeft, vereerd is.

Als ik dan een brief krijg met de nodige telefoon-gesprekken van Heer E. Engels uit Vlissingen in mei 1973 heeft het toch zin even na te denken. Engels schrijft mij... dat hier in Zeeland niet veel meer over is van het gildewezen. Sinds deze winter (1973) is het oude Sint-Sebastiaansgilde te **Middelburg** met een paar leden weer begonnen Gaaischieten; zij telt ongeveer 30 leden waarvan de meeste nonactief zijn en houden alleen maar gezelligheidssamenkomsten...

Deze correspondentie houdt verband met "de Europese Jeugdkampioenschappen Handboog-schieten staande wip" in juli 1973. Deze werden georganiseerd door "De Eendracht" Sociëteit te **Vlissingen**, naar richtlijnen van de Ned. Bond van Wipschutters.

Op de prent van 1867 staat de koning met zijn ere-tekens, zijn papegaai, met op de achtergrond de schutsboom met vogels en kallen. Het is een vredig en feestelijk tafereel zoals wij dat in onze gilden kennen. Het schieten te Vlissingen gebeurde op dezelfde wijze als men in België heden ook ziet: op de vogels op de wip; vogels als gekleurde pluimen.

In Zeeland is het aloude ringsteken bekend als een volkssport. De lansen zijn tournooilansen met een lange onderkant om onder de arm te nemen tijdens het tournoi. De ring die afgestoken moet worden zou een tournoi-tegenstander kunnen zijn. Het is een middeleeuws - of ridderlijk gebruik evenals onze gilden de tournooilansen gebruiken om de standaard te voeren. De ruiter draagt steeds een sjerp in een bepaalde kleur, hetgeen ook weer aan een ridderlijke kleding doet denken, gelijk aan onze sjerpen bij de gilden. Dit is zeker te herleiden naar het gildewezen, dat immers ook in Zeeland wordt gevierd. Historische platen wijzen er beslist op. In **Hulst** is zeker nog een herinnering aan een Sint-Ambrosiusgilde.

En dan de Zuidhollandse eilanden. Daar is het gildewezen ook overgegaan in sociëteiten of rederijderskamers. Echte gilden zijn er niet meer. Tussen mijn papieren vond ik ook een brief met de nodige vervolgen over Goeree en Overflakkee, waar in **Sommelsdijk** nu nog een historische groep van Schutters en Rederijckers, die nu 'Sociëteit Rhetorica' heet en waar diverse tekens en emblemen kennelijk zijn terug te voeren op de gilden (brief 1987). De sociëteit heeft als zinspreuk: "Hoe langer, hoe liever". Deze organisaties hebben dikwijls ook betrekking met de Oost- en West-Indische Compagniën. Dit is kenbaar in Sommelsdijk, die teruggaat tot in de 16de eeuw en contacten had met de hertog van Bourgondië. Het is goed even verder te zien dan ons eigen Brabant; wil men het gildewezen bezien dan moet men toch naar de grote historie kunnen zien en bestuderen. Ik hoop hiermede een lichtje te hebben aangestoken.

Jan Toorians, Loon op Zand

Federatie - Nieuws

VANUIT DE FEDERATIE

Federatietoernooi vendelen, trommen, bazuin-blazen

In 1991 zal dit federatietoernooi in nieuwe opzet worden georganiseerd door het Sint-Antoniusgilde Stiphout.

De federatieve werkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van de federatiecommissies vendelen en trommen/bazuinblazen, ondersteund door de federatiesecretaris zijn in samenwerking met het Antoniusgilde druk bezig om dit toernooi in een duidelijk federatief jasje te steken.

Na goedkeuring van het hieruitkomende voorstel door het federatie- en stichtingsbestuur, ontvangt U nadere informatie over deelname en kunnen de indicatieve inschrijfformulieren in januari 1991 aan de gilden worden toegestuurd. De definitieve inschrijving start eind maart met retourdatum der formulieren uiterlijk half juni.

Het voorstel is om dit toernooi elk jaar, bij kringtoerbeurt, te houden op de derde zondag in september, met als uitwijkdatum bij weerscalamiteiten uiterlijk twee weken later.

Federatiewedstrijd geweerschieten

De Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden organiseert elk jaar kampioenwedstrijden "Geweerschieten op de Wip".

Voor 1990 is de organisatie van deze oeroude Brabantse schiettraditie toegewezen aan de kring **Peelland**. Onder auspiciën van de kring-schietcommissie zijn het Sint-Leonardusgilde en het Sint-Antoniusgilde uit Beek en Donk reeds druk bezig met de voorbereidingen van deze **Brabantse**

Kampioenschappen. Alle 209 Brabantse gilden zijn inmiddels uitgenodigd voor dit evenement op zondag, 26 augustus 1990, op de riante schietaccommodatie "t Wipke" te Beek en Donk.

De gildebroeders zullen op sportieve wijze gaan strijden voor de titels "federatie - individueel kampioen" en "federatie - korpskampioen". Ook biedt de organisatie de mogelijkheid aan gildebroeders en gildezusters om deel te nemen aan de wedstrijden "personeel" en "vrije hand".

Het inschrijfgeld bedraagt voor de 4 onderdelen f 10,- in totaal, terwijl het ook mogelijk is aan slechts één of meerdere onderdelen deel te nemen, waardoor het inschrijfgeld naar rato verminderd wordt.

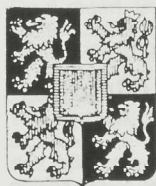
Het organisatie-comité hoopt dat op 26 augustus a.s. heel veel gildebroeders en gildezusters naar Beek en Donk komen om deel te nemen aan of te genieten van een sportieve strijd. Er is gezorgd voor voldoende parkeergelegenheid en ook aan de inwendige mens is gedacht. Er zijn overigens vele prachtige prijzen te verdienen.

Stuur daarom snel het U toegezonden inschrijfformulier in naar het wedstrijdsekretariaat: Raadhuisplein 12, 5741 AX te Beek en Donk of belt U even 04929 - 61642.

De organisatie stelt een berichtje van u -in verband met de verdere organisatie- zeer op prijs.

Tot ziens op de **Brabantse Kampioenschappen** geweerschieten op de wip te Beek en Donk op zondag, 26 augustus aanstaande.

Met sportieve gildegroet,
Het organisatie-comité.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Kringonderscheidingen

Aan onderstaande verdienstelijke gildebroeders werd een Kringonderscheiding uitgereikt:

Theo van de Loo, hoofdman, en Pierre Louwers, beide leden van Gilde SintSebastiaan in Oirschot. Piet van Aaken, hoofdman van Gilde Sint Lambertus te Vessem bij zijn 40-jarig lidmaatschap en 12½ jaar hoofdman. Bij diezelfde gelegenheid ontving hij de zilveren medaille van Oranje Nassau.

Wegens 40-jarig lidmaatschap van Gilde Sint Joris te Middelbeers ontvingen de volgende gildebroeders de Kringonderscheiding:

H. van Eeten, J. Kolsters Jr., H. Neggers, H. van Roy en P. van Roy.

Aan allen onze gelukwensen.

Adres wijzigingen:

Gilde Sint Odulphus Best:

Nieuw secretariaat: J. der Kinderen, Oranjestraat 26, 5682 CC Best, Tel. 04998-72676.

Lid Tromcommissie:

A. Roefs, nieuw adres:
Elsenwas 18, 5688 PN Oirschot.

Lid Tentoonstellingscommissie:

L. van Beers, nieuw adres:
Brucknerlaan 229, 5011 DK Tilburg.

Liefdadigheidsfestijn Tilburg

Onder stralend zomer-weer werd op zondag 6 mei in Tilburg het 23e Liefdadigheidsfestijn gevierd dat georganiseerd was door Gilde Sint Dionysius aldaar. Dit Gilde vierde tegelijkertijd het 325-jarig bestaansfeest.

Voor dit festijn hadden 48 Gilden ingeschreven, waarvan velen buiten de Kring van "Het Kwartier van Oirschot".

Gilde Sint Dionysius kan terug zien op een zeer goed geslaagd feest.

Tilburg

De vaandrig M. Boereboom brengt hier de vaandelgroet aan Burgemeester Mr. G. Brokx, hoofdman J. van Berkel en Kringvoorzitter J. Mes.

Uitslag Loterij Liefdadigheidsfestijn

Op de volgende loten zijn de prijzen gevallen: 0216 - 0367 - 0668 - 0676 - 1082 - 1098 - 1574 - 2094 - 2098 - 2214 - 2467 - 2587 - 2926 - 3012 - 3312 - 3376 - 3995 - 4051 - 4276 - 4688 - 4695 - 4815 - 4897.

Prijswinnaars kunnen in contact treden met de secretaris van Gilde Sint Dionysius Tilburg, de heer J. van Gelooven, Bendastraat 55, 5011 TB Tilburg. Tel. 013-556417

Gilde Sint Catharina Moergestel

Het zilveren rad van Sinte Catrien 1990

Op de afgelopen zondagen van 1 en 8 april zijn er weer bijna 150 schutters naar Gilde St. Catharina te Moergestel gekomen om te strijden voor het zo fel begeerde "Zilveren Rad van Sinte Catrien".

's-Morgens om 8.00 uur waren de eerste Gildebreders al present op het schietterrein aan de Heuvelstraat met hun Kruisboog om zoveel mogelijk rake schoten te lossen. In 'n gemoedelijke sfeer en onderlinge broederschap waren er de eerste wedstrijddag al 19 schutters welke het maximale aantal punten wisten te behalen. Uiteindelijk bleven

er na de tweede wedstrijddag nog maar 2 schutters over met de volle winst t.w. 40 punten.

Na afkamping won Gildebreders Ad Aarts van Gilde O. L. Vrouwe Broederschap uit Oirschot "Het Zilveren Rad".

Bij de Gildezusters wist Nel v.d. Borne van het Sint-Jorisgilde uit Hooge-Mierde 'n trofee in de wacht te slepen.

1991

De wedstrijden om "Het Zilveren Rad van Sinte Catrien 1991" zijn nu alweer vastgesteld op de zondagen van 7 en 14 april 1991.

Guus Creusen

Gilde Sint Joris Middelbeers

Tijdens de statiedag op 21 april werd aan vijf verdienstelijke gildebroeders een Kringonderscheiding uitgereikt wegens 40-jarig lidmaatschap.

St. Joris Middelbeers

Van l.n.r.: H. v. Eeten, H. v. Roy, H. Neggers, P. v. Roy en J. Kolsters.

Gilde Sint Sebastiaan Oirschot

Dodenherdenking

Gilde Sint Sebastiaan, Oirschot, en d'n H. Eik hebben die iets met elkaar te maken? Neen, alleen, dat ze beide ongeveer even oud zijn misschien. Wel komt het Gilde elk jaar tweemaal bij d'n H. Eik. Zo bijvoorbeeld op 4 mei: het is dan geen Maria-Verering, maar Dodenherdenking. Deze vindt plaats vóór de kapel. Gilde Sint Sebastiaan, zoals trouwens ook de zuster gilden, zijn dan altijd aanwezig. Wederom zal dat, nu in 1990, plaatsvinden en de guld zal er zijn. Feitelijk mag je voor een Dodenherdenking niet uitgenodigd worden. Uitnodigen geeft geen pas als je gaat herdenken hen, die ook voor onze vrijheid gevallen zijn. Gildebreders, zorgt de Ge, als het enigszins kan, aanwezig bent. Laat ook de guld door het prachtige Mei'se landschap optrekken. Het is een hoogstaande gebeurtenis en wij zijn veel dank verschuldigd aan hen die voor ons gestreden hebben tegen de overvaller. Wellicht zijn er eeuwen terug soortgelijke

bijeenkomsten geweest aan d'n H. Eik, want overvallers zijn van alle tijden. Ook toen zullen lichtelijk gilden hun plicht gekend hebben. Gilde Sint Sebastiaan: toch aardig.

Kroonroof II

Wat de zogenaamde Kroonroof betreft: daarover schreef ik reeds. Er heeft zich een nieuwe ontwikkeling voorgedaan en wel zodanig, dat dit aan het zuster-gilde Sancta Barbara gemeld werd en er tevens een driemanschap uit ons Gilde aangewezen werd om met gildebroeders uit het zuster-gilde tot een commissie te komen die de uitwerking gaat voorbereiden. Daaruit zal best iets goeds en leuks te voorschijn komen. Iets gezamenlijks. Dat heeft in 1978 bij een Kroonroof ook plaatsgevonden en zelfs ontdekte ik dat er in 1913 een gezamenlijke tractatie van Sancta Barbara en Sebastiaan plaatsvond in de gildekamer Westerlaken (wat nu is Oud-Brabant). Dat was niet wegens "roven" van een Kroon, maar wegens de kroon op het werk van Govert van de Pol, die het Keizerschap had geschoten. De onderlinge verstandhouding is dus opperbest, reden om te vertrouwen in een goede afloop. Gilde Sint Sebastiaan: toch aardig.

Theo van de Loo.

Gilde Sint Joris Hooge Mierde

Op 19 augustus 1990 organiseert het Gilde Sint Joris te Hooge Mierde een vrij gildefeest in het kader van zijn 360-jarig bestaan in 1989. Ca. 40 gilden zullen acte de presence geven en bij hopelijk goede weersomstandigheden zorgen voor een kleurrijk spektakel.

In Memoriam

Gilde Sint Catharina en Barbara Haaren

Op 6 maart 1990 overleed vrij onverwacht in het ziekenhuis onze gildebroeder **Hein Brok** in de leeftijd van 81 jaar. Hein was een zeer actief gidelid. Hij was gedurende 52 jaren lid waarvan 32 jaar als standaardrijder en bestuurslid. Voor zijn vele verdiensten kreeg hij de Kringonderscheiding en de zilveren ere-medaille verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. Op beide onderscheidingen was hij trots. Onder grote belangstelling is hij op 10 maart met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

Hein Brok

Onverwachts overleed op 7 april 1990 op 76-jarige leeftijd onze gildebroeder **J. v.d. Aker**. Jan was zolang hij kon, een goed gildebroeder en was dat gedurende 45 jaar waarvoor hij ook de Kringonderscheiding kreeg uitgereikt. Met gilde-eer werd hij op 11 april begraven.

J. v.d. Aker

A. Reijrink

Gilde Sint Joris Diessen

Op 8 februari 1990 is van ons heengegaan gildebroeder **Antoon Reijrink**. Hij was bijna 50 jaren lid van het Gilde in de volgende functies: koning, deken en tot zijn overlijden was hij ouderling. Toon was gildebroeder in hart en nieren en liet nooit verstek gaan, totdat zijn gezondheid hem in de steek liet.

Onder zeer grote belangstelling is hij op 12 februari ten grave gedragen, en hebben wij hem uit handen moeten geven. En aan wie beter dan aan de Koning van alle Gildekoningen Jezus Christus. Toon bedankt voor alles!

Gilde Sint Sebastiaan Hilvarenbeek

In de leeftijd van 88 jaar overleed op 1 maart 1990 onze gildebroeder **Wouterus van der Loo**. Gedurende 30 jaren was hij een goede gildebroeder. Altijd konden wij op hem rekenen en was hij present. De laatste jaren liet zijn gezondheid niet toe dat hij nog actief kon zijn.

Wij wensen zijn vrouw en kinderen veel sterkte toe, dit grote verlies te dragen.

W. v.d. Loo

Jan Brouwers

Op 89-jarige leeftijd overleed op 17 maart vrij plotseling onze **ere-knecht Jan Brouwers**. Meer dan 30 jaren was hij de knecht van ons Gilde. Altijd konden we een beroep op hem doen en oudere leden herinneren nog goed hoe hij hun oude slechte bogen en pijlen repareerde. Naast het Gilde

was hij vele jaren actief in het regelen van begrafenis. Hij droeg het gilde-wezen een warm hart toe en een van de hoogtepunten in zijn lidmaatschap was de deelname aan de Rome-reis in 1975.

Wederom werden wij op 29 maart 1990 opgeschrikt door het overlijden van onze **nar: Ruud van Heerebeek** die op 19-jarige leeftijd door noodlottig ongeval om het leven kwam.

Reeds op jonge leeftijd was Ruud actief als wilde-man en later als nar. Steeds was hij behulpzaam bij de organisatie van verschillende evenementen en altijd konden wij een beroep op hem doen.

Op 2 april werd hij onder zeer grote belangstelling door onze vendeliers en tamboers ten grave gedragen.

Wij wensen zijn ouders en zijn zus veel sterkte toe om dit zware kruis te kunnen dragen.

Ruud, wij zullen je nooit vergeten.

Ruud van Heerebeek

Dat zij allen mogen rusten in vrede.

Nieuws uit Kempenland

Koning Sint-Martinusgilde Tongelre

Op 5 mei vond op het gildeterrein De Bochten het tweejaarlijks koningschieten plaats van het Sint-Martinusgilde Tongelre, waarbij Wim van Rooy zich tot koning schoot. Wim is reeds twee maal eerder koning geweest.

Wie organiseert de Kringgildedag 1991?

Deze noodkreet heeft het kringbestuur aan de Kempenlandse gilden gericht. Het Sint-Jorisgilde Reusel heeft zich teruggetrokken van de organisatie van de kringdag 1991.

Welk gilde of welke gildencombinaties willen dit feest overnemen?

Voor 1992 is er evenmin een gegadigde voor organisatie van de kringdag. De financiële lasten blijken een steeds groter wordende belasting te worden voor de organisatie van een gildefeest.

Maar hebben de gilden dit misschien zelf in de hand gewerkt, door het prijzenzilver steeds beter (en duurder) te willen maken dan dat van vorige feesten en de nevenactiviteiten tot een belastende grootschaligheid te laten uitgroeien?

Moeten we niet zo langzamerhand ons beraden op een "gildefeest nieuwe stijl", met bijvoorbeeld minder luxe, pracht en praal in dit opzicht maar met weer meer nadruk op het element van het onderling contact?

Allemaal overwegingen die onontkoombaar tot wijze besluiten moeten leiden, wil het gildefeest voor eenieder een haalbare kaart blijven.

Drukke dagen voor het Sint-Agathagilde

Het Gilde van Sint Agatha te Heeze heeft drukke dagen achter zich.

Zaterdag 10 februari j.l. stond geheel in het teken van de viering van Agathadag. Zoals gebruikelijk werd de dag ingezet met een H. Mis in de Sint-Martinuskerk. Pastoor J. Somers ging voor de 23e en laatste keer als pastoor voor tijdens de Eucharistieviering. Aansluitend zegende hij de fraaie nieuwe kapiteinstok alsmede het nieuwe kapiteinschild, waarna hij - eveneens voor de laatste keer - de vendelhuide op het toch wat gure kerkplein in ontvangst nam. Ook werd een vendelhuide gebracht aan de eigenaar (en zijn echtgenote) van het Gildehuis, de Heer en Mevrouw Roelofsen, dit vanwege het enige tijd geleden bereiken van de Abrahamsleeftijd van Meeuw.

De prima verzorgde koffietafel liet zich vervolgens goed smaken, waarna het dagprogramma verder werd afgewerkt.

Vooreerst was daar de huldiging van vendelier Jan van den Hurk. 25 Jaar heeft hij het vaandel gedraaid en bij dit jubileum werd uitvoerig stilgestaan. In zijn toespraak memoreerde voorzitter H. Verbeek de grote verdiensten van Jan voor het Gilde en wees hij verder op het prima gildenest, waaruit de jubilaris stamt. Niet alleen wijlen zijn vader maar ook wijlen zijn oom -Peeroom van Dijk- waren gedurende vele jaren de steunpilaren van het gilde.

Jan en zijn vrouw Koos werden uitgebreid in het zonnetje gezet. De jubilaris werd onderscheiden met het zilveren jubileumschild, voor zijn vrouw waren er bloemen. In hartelijke woorden dankte Jan vervolgens voor zoveel eerbetoon. Hierna mocht het gilde een tweetal geschenken in ontvangst nemen van eigen leden. Vooreerst was daar het geweer dat oud-kapitein L. Schilders aan

het gilde schonk en vervolgens het nieuwe kapiteinschild, aangeboden door zijn opvolger W. v.d. Paal. Voorzitter H. Verbeek nam de geschenken gaarne in ontvangst en dankte beiden. Tijdens de avond zaten de gildebroeders met hun partners aan een gourmetparty en zorgde zanger/entertainer Henk Habraken uit Heeswijk-Dinther voor de vrolijke noot.

Een voortreffelijk geslaagde Agathadag met veel hoogtepunten.

Woensdag daaropvolgend - 14 februari - liet het Gilde van Sint Agatha zich niet onbetuigd tijdens de presentatie van de bonte avond in zaal "Parel van Brabant" bij gelegenheid van het afscheid van Pastoor Somers. Onder het motto "een pastorale finale" bezorgden een dertigtal werkgroepen, scholen en verenigingen de scheidende pastoor een onvergetelijke avond met veel zang en vooral veel humor. Het was hartverwarmend te constateren met welk een overgave en inzet de deelnemers en deelnemers zich manifesteerden. Ook de zaal heeft volop genoten. Zondag 18 februari tenslotte was het Gilde van Sint Agatha - te samen met het Gilde van Sint Joris - present bij de installatie van pastoor Vosters, de nieuwe pastoor van de Sint-Martinusparochie.

De Gilden haalden de pastoor af bij de pastorie en begeleidden hem in stoet naar de kerk. Na afloop van de indrukwekkende Eucharistieviering brachten beide gilden een vendelhuide aan de nieuwe geestelijke herder van de Sint-Martinusparochie. Een gebeuren dat veel belangstelling trok.

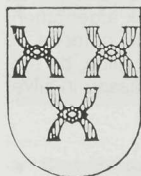
Heeze, april 1990

Baas-Deken van het Sint-Agathagilde te Heeze.

In Memoriam

Frans van Gastel

Sint-Jorisgilde Deurne

Op 21 april werd de Sint-Jorisdag gevierd met als hoogtepunt de installatie van de 2e keizer, de 28-jarige keizer Jan van Rooij.

J. van Ampting, gildebroeder van het Sint-Petrus-Bandengilde Schaft;

T. Evers, gildebroeder van het Sint-Jorisgilde Stratum;

F. van Gastel, gildebroeder van het Sint-Catharinagilde Tongelre;

A. Henselmans, gildebroeder van het Gilde Sint-Jan-Baptist Leenderstrijp;

P. Kolen, gildebroeder van het Sint-Martinusgilde Luijksgestel;

Jubilea en Onderscheidingen

Henk van Maasakkers werd bij gelegenheid van zijn 40-jarig lidmaatschap bij het Sint-Annagilde Nuenen-Dorp door burgemeester Terwisse onderscheiden met de bronzen Erepenninng van de gemeente Nuenen.

Henk is in die veertig jaar bijzonder actief geweest in het gilde: als penningmeester, als kapitein en als drievoudig koning.

De Van Maasakkers staan als voorbeeld voor een echte gilde-familie; grootvader en ouders waren eveneens lid van het gilde.

Het ouderlijk huis, café Apollo aan het Park, is al jaren het gildehuis.

Theo van Boxtel, vendrig van het Sint-Catharinagilde Tongelre, werd op 5 mei gehuldigd voor het feit, dat hij 25 jaar als vendrig het gilde is voorgedaan. Distriktsraadsheer Eef Reker spelde hem namens het kringbestuur het zilveren Schild van Kring Kempenland op.

C. in 't Veld, gildebroeder van het Sint-Martinusgilde Luijksgestel werd onderscheiden met de Ere-medaille in zilver in de Orde van Oranje Nassau.

Frits Prinsen, gildebroeder van het Sint-Nicolaasgilde Valkenswaard werd benoemd tot Officier in de Orde van de Papegay.

W. Meurs, gildebroeder van het Sint-Jorisgilde Bladel werd onderscheiden met de Ere-medaille in goud in de Orde van Oranje Nassau.

J. Lodewijks, gildebroeder van het O. L. Vrouwegilde Eersel werd onderscheiden met de Ere-medaille in brons in de Orde van Oranje Nassau.

M. van Mol, gildebroeder van het Sint-Lambertusgilde Meerveldhoven, werd onderscheiden met het gouden Schild van Kring Kempenland bij gelegenheid van zijn 50-jarig gildelidmaatschap.

Nieuws uit Peelland

Om 9.15 uur kwam het gilde bijelkaar in het gildehuis om naar de Willibrorduskerk te trekken voor het bijwonen van de gildemis, opgedragen door pastoor Hasselman. Een misboekje tot Sint Joris was hiervoor samengesteld.

Op de terugweg naar het gildehuis werd aan burgemeester van Genabeek, erelid van het gilde, de vendelgroet gebracht en werden door een gildezuster bloemen voor mevrouw aangeboden.

Aangekomen in het gildehuis, zat het gilde met de genodigden aan, voor de goedverzorgde koffietafel. Tevoren bood koning Hubert Engelen zijn koningsschild aan het gilde en de keizer Hans van Rooij overhandigde aan de hoofdmans zijn keizerschild, waarop was aangebracht het wapenschild van Sint Joris, het gemeentewapen van Deurne en een opgelegde Sint Joris te paard met draak, hetwelk later tijdens de installatie door het gilde werd aangevuld met de drie zilveren koningsvogels en de keten, waardoor het geheel een juweel van een keizersbreuk genoemd mag worden.

De hoofdmans/koning H. Engelen memoreerde het gildegebeuren uit de laatste 30 jaren zoals de familie van Rooij dit had beleefd. Ook de 80-jarige eredeken Hendrik Linders werd in de bloemetjes gezet daar hij 55 jaar lid van het gilde was en een van de mede-oprichters is geweest.

De rode erewijn werd gedronken, welke was aangeboden door gildebroeder hospes Leo van Baars. Enkele gildebroeders en gildezusters brachten een zelf samengesteld lied voor de keizer Hans van Rooij ten gehore, wat later op de dag meermalen zijn herhaling vond.

Woorden van lof tot het gilde werden gedaan door de vice-voorzitter van kring Peelland, H. Bankers en de coördinator van de vier Deurnse gilden, A. van Gisteren.

Opnieuw trok het gilde uit om aan de koningin van ere mev. Hurkmans-Maas de vendel-groet te brengen. Ook zij overhandigde aan de hoofdmans een zilveren schild ten teken van haar 2-jarig erekoningschap.

Terug in het gildehuis stond het koud buffet te wachten, hetgeen was aangeboden door de jonge deken Theo van Baars.

Tijdens de druk bezochte receptie die daarop volgde, kon de keizer de vendelgroet in ontvangst nemen van het Onze Lieve Vrouwegild uit Holthees.

Deken schrijver:
A. van Ooijen

1989 Een bewogen jaar voor het gilde St. Willibrordus Vlieden

Het gilde St. Willibrordus heeft de laatste jaren de banden met de parochie heel wat verstevigd. Dit kwam geheel tot uiting in het jaarprogramma van 1989. In het begin van het jaar zetten de gildebroeders zich in bij de restauratie van het kerkgebouw. Bij het bouwen van nieuwe woningen moest het kruis in Vlieden wijken, maar door initiatief van enkele parochianen verrees een nieuw kruis. Niet vanwege nostalgie, maar weer het bewust worden en het gaan beleven van het geloof. Op 12 maart vergezelde het gilde pastoor Sanders naar het kruis, om dit door hem te laten zegenen. Vanwege

ziekte moest pastoor Sanders zijn functie neerleggen en het gilde begeleidde hem voor zijn laatste H. Mis als pastoor van Vlieden naar de kerk. Tijdens de afscheidsreceptie bracht het gilde hem nog een laatste eed van trouw en benoemde hem tot erebroeder van het gilde.

Twee weken later begeleidde het gilde de nieuwe pastoor van Wetten naar de kerk voor zijn eerste H. Mis en 's middags vertrok het gilde naar Geisteren, waar we gezamenlijk met de andere Willibrordusgilden en schutterij onze patroonheilige herdachten.

Op 18 november wilde het gilde herdenken, dat het 40-jaar geleden ontwaakte, maar door familie omstandigheden werd dit uitgesteld.

Het gilde herdacht zaterdag 27 januari 1990 het 40-jarig ontwaken na de oorlog. Tevens was op deze dag het gilde 40 jaar te gast in gildehuis Thijssen.

De gildedag begon met een bijzondere ledenvergadering.

Volgens de oude gebruiken, die nog steeds sterk leven in het gilde, werd de vergadering geopend door de oude deken met de Christelijke groet en met het ontsteken van de dekenkaars.

Hoofdmans Peter Otterdijk memoreerde de laatste 40 jaar van het gilde. Duidelijk waarneembaar binnen het gilde was het denken over het uitdragen van het gildebroeder-zijn. De jaren '50 was het de pracht en praal met de prijzenjacht. De jaren '80 daarentegen het meer bewust worden van het broeder-zijn met zijn verscheidenheid aan tradities.

Namens de gildebroeders mocht hij het gilde, ten overstaan van koning Willem Meulendijks, de volgende geschenken aanbieden: een tweeluik met de gerestaureerde medaljons van het oude gildevaandel van 1775, twee zitbanken en een gedenksteen bij de schutsboom.

Op deze dag waren Willem Meulendijks, Ricus Thijssen en Ties Verbeten ook 40 jaar verbonden aan het gilde en namens hen bood Ties het gilde een "nieuwe", een meer dan 200 jaar oude, commandantssabel aan. De drie jubilarissen zijn allen nauw verbonden geweest aan het gilde. Het is een feit, dat over de sabel zeer vele woorden, maar geen daden, over de vergadertafel zijn gegaan.

Burgemeester van Genabeek benadrukte het 40 jaar verbonden zijn aan het gilde en dat is zeker niet mis. Des te meer omdat bekend is, dat het gilde een zware crisis heeft moeten doorstaan. Een van de drie jubilarissen Willem Meulendijks heeft zich volledig voor het gilde ingezet. En soms te veel waarbij hij andere zaken een beetje naliet en dit werd hem dan ook niet altijd in dank afgenomen. Burgemeester van Genabeek mocht namens de koningin hem, voor zijn inzet bij het gilde, de eremedaille van de Orde van Oranje-Nassau in zilver omspelden.

Kringvoorzitter Fred van Thiel bracht zijn felicitaties aan het gilde, het gildehuis en de jubilarissen. In zijn rede ging hij dieper op het gildebroeder-zijn en de verbondenheid met de katholieke kerk.

Namens de andere drie Deurnse gilden sprak Hubert Engelen. Hij preee de gemeente Deurne gelukkig, dat de gemeente vier gilden rijk is en dat in bijna tien jaar tijd een goede verstandhouding is ontstaan tussen deze 4 gilden.

Ter afsluiting van de vergadering zongen Ria en Marga van der Heijden, resp. dochter en kleindochter van Willem, een speciaal voor deze dag gecomponeerd lied.

Na een koffietafel voor de genodigden, ging men gezamenlijk ter kerke. Het werd een normale dienst, waarbij het dameskoor op een voortreffelijke wijze de gezangen verzorgde. Om acht uur begon de drukbezochte receptie voor het gilde en de jubilarissen. Namens de gemeente kwam wethouder Maas de jubilarissen nogmaals in het zonnetje zetten. Hij benadrukte hoeveel deze gildebroeders voor het gilde gedaan hebben en overhandigde allen namens de gemeente een legpenning. Door andere verplichtingen was hij slechts kort aanwezig.

Vele verenigingen en gilden kwamen gelukwensen brengen. Fanfare Wilhelmina kwam weliswaar in een kleinere bezetting een serenade brengen aan het gilde en zijn jubilarissen, wat door het gilde in grote dank werd aanvaard. Des te meer, omdat de verstandhouding in de beginjaren na de oorlog niet al te best was, maar nu volledig werd hersteld. Ter afsluiting zongen Ria en Marga van der Heijden nogmaals het lied over de jubilarissen en het gilde. Dat de fanfare in kleine bezetting was, kwam doordat de Vlierlander muzikanten naar Duitsland waren. Zij arriveerden rond half twaalf in Vlierden en ondanks hun vermoeidheid kwamen zij hun ode brengen aan de jubilarissen en in het bijzonder de met koninklijk zilver onderscheiden gildebroeder Willem Meulendijks. Zo kon het gilde voldaan terugblikken op een geslaagde gildedag en een bewogen gildejaar.

● Punt voor Punt

● Sint-Jorisgilde Asten

In de maand maart heeft het Astense gilde in de expositieruimte van het gemeentehuis een tentoonstelling gehouden over het Sint-Jorisgilde en het vroegere Sint-Catharinagilde. De gilde-attributen van beide gilden werden tentoongesteld.

● Gilde St. Lambertus Someren-Eind

Het Someren-Eindse gilde wil een kapel gaan bouwen die gewijd is aan zijn patroonheilige. De Lambertus-kapel moet er staan vóór het eeuwfeest in het jaar 1995.

● Sint-Jorisgilde Deurne

Het bijna zeshonderd jaar oude gilde heeft een nieuwe Hoofdman gekregen. Het is gildebroeder Hubert Engelen.

In de gildekamer vond de verkiezing volgens aloude traditie plaats door middel van witte en zwarte bonen.

● Sint-Hubertusgilde Liessel

Bij het gilde is W. Rijnders tijdens de gehouden jaarvergadering met algemene stemmen in het bestuur gekozen. Hij volgt daar L. Welten op in de functie van secretaris.

Bij de installatie werd een oude traditie in ere hersteld. De Hoofdman bood Rijnders een op een kussen gelegen stenen pijp aan die was gevuld met tabak. Na het leegroken mocht hij bij de andere bestuursleden gaan zitten.

● St. Antonius Abt Gilde Lierop

Op de zeer druk bezochte jaarvergadering is secretaris Sjeng Gubbels onder luid applaus bedankt voor zijn vele verdiensten.

Sjeng heeft de functie als secretaris voor het gilde twaalf jaar bekleed. Hij is nu opgevolgd door Jan Bekx.

● Gilde O. L. Vrouw van de Zeven Weeën Lierop

Het Lieropse gilde kan met voldoening terugzien op het verbroederingsfeest met Belgische gilden. Vooral de tentoonstelling van gilde-attributen trok veel bekijks.

Koning van de dag werd Fernoud Claes van de Rederijkerskamer "de Violieren". Koningin werd Bea Ediers van gilde de Cram van de Antwerpse schuttersgilden.

● Sint-Willibrordusgilde Bakel

In de hal van het gemeentehuis te Bakel werd een tentoonstelling gehouden over het Sint-Willibrordusgilde. Naast uniformen en oude stukken werden vele gebruiksvoorwerpen getoond.

● Gilde St. Lambertus Someren-Eind

Tijdens de gehouden jaarvergadering bleek dat het gilde in het jaar 1990 een zeer druk programma heeft. Men wil in augustus deelnemen aan de heiligdomsvaart te Maastricht.

Deze heiligdomsvaart wordt om de zeven jaar gehouden.

Verder werden bij de bestuursverkiezing secretaris Jan Verheijen en bestuurslid Bert Hoebe in het bestuur herkozen.

● Kring "Peelland"

Voor de eerste maal werden in kring Peelland tromwedstrijden voor gildetamboers gehouden. Dat gebeurde in Aarle-Rixtel, waar dertig individuele en zes groepen gildetamboers het in een onderlinge wedstrijd tegen elkaar opnamen.

● Schietwedstrijd voor

Geestelijk Gehandicapten

De gilden St. Antonius Abt en O. L. Vrouw van de Zeven Weeën, beide uit Lierop, Sint-Jorisgilde Someren, St. Lambertus Someren-Eind en St. Joris Asten hebben op het schietterrein de "Roover" te Lierop een Liefdadigheidsschietwedstrijd gehouden, waarvan de opbrengst was bestemd voor de "Vereniging van Ouders van Geestelijk Gehandicapten Afd. Asten Someren". Het mooie bedrag van ruim duizend gulden kon aan de vereniging worden overhandigd.

In Memoriam

• Sint-Jorisgilde Someren

Op 15 april j.l. overleed op 66-jarige leeftijd onze zeer gewaardeerde gildebroeder **Mart Verhees**. Een gildebroeder was hij met hart en ziel; hij was 46 jaar lid van het gilde.

Onder grote belangstelling is hij op 19 april met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

• St. Lambertus Someren-Eind

Op 23 maart j.l. overleed op 87-jarige leeftijd **Johan van de Laar**. Hij was ruim 45 jaar lid van het gilde en een goed en trouw gildebroeder. Op 27 maart hebben wij hem onder grote belangstelling met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

Nieuws uit Maasland

MAASLAND. De voorbereidingen van Gilde St. Joris van Berlicum zijn klaar én men is met goede moed begonnen voor de **Kringdag Maasland** op 27 mei a.s. Bij voorbaat wensen we St. Joris Berlicum succes en hopen op mooi weer voor dit uitzonderlijk feest van het 375-jarig bestaan.

VUGHT. Bij het gilde **St. Catharina** overleed op 23 februari, na een langdurige ziekte de staande deken van het gilde, ons aller vriend en gildebroeder, Dhr. Jan van de Mortel.

Ontzettend veel gildebroeders hebben hem op zijn laatste gang begeleid en afscheid genomen, al vendelend. Jan van de Mortel ruste in vrede †. Bedankt voor al je goede zorgen voor het gilde-gebeuren en voor elke gildebroeder afzonderlijk, want hij kende ze allemaal!

BESOIJEN. Op tweede paasdag kwamen de leden van Gilde **St. Crispijn** in de gildekamer bijeen voor het openen van het schietseizoen. De dag stond in het teken van het Koningschieten.

De oude koning Ad de Louw werd afgehaald (hij tracteerde allen op 'n glaasje) alvorens men naar de Gildehoeve trok om te schieten. In de stromende regen trok men rond de schutsboom, waarna Beschermheer Drs van Casteren, en Gildeheer P. Huisman de boom vrijden. Na een hevige strijd wist Rion de Gouw de koningstitel te bemachtigen. Gelukwensen werden aangeboden en Hoofdman M. v. Loon had lovende woorden voor hem. Voorheen was hij ook al tweemaal koning geweest. In de gildekamer werd nog gezellig doorgepraat.

Geen melding is eerder gemaakt van het overlijden van Harrie Dongen (76) op 3 mei 1989. Harrie was meer dan 50 jaar gildebroeder. Hij heeft vele klusjes voor het gilde geklaard. Hiervoor kreeg hij de kringonderscheiding van Maasland bij zijn gouden jubileum.

KAATSHEUVEL. De gildebroeders met trom en vaandels bestormden de trappen van het gemeentehuis op 26 februari j.l. In de raadzaal kregen zij het spreekrecht. Het gilde bestaat dit jaar 150 jaar. Het is met de aanleg van weg N 261 zijn schietterrein kwijt geraakt. Dit was de reden, maar Burgemeester van Dun beantwoordde dit met de toezegging dat zij voor 1990 een nieuw terrein zouden krijgen aangewezen. Het is er nog niet van gekomen, daarom heeft **St. Jan** van zich laten

De gildebroeders van Sint Jan bestormen de trappen van het gemeentehuis in Kaatsheuvel.

horen! Op 24 juni a.s. zal het gilde een kleine gildedag in de regio houden om het 150-jarig bestaan te herdenken.

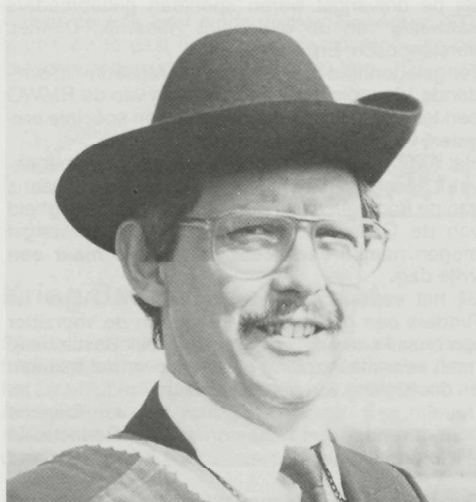
De zusters Clarissen-Coletinen worden, begeleid door fanfare, gilde en majoretten, naar het slotklooster in Elshout gebracht.

ELSHOUT. Eind maart heeft het **Onze Lieve Vrouwe gilde** zich weer van zijn kerkelijke zijde laten zien. Het was bij de plechtigheid van het inhalen van de Zusters Clarissen-Coletinen in de Elshoutse gemeenschap. Zij betrokken het leegstaande zusterklooster. Dat was op de 18e maart de dag van de H. Clara van Assisi die haar kloosterkleed ontving van St. Franciscus. Vier Amerikaanse, een

Vlaamse en een Nederlandse zuster betrokken het klooster; het vijfde in de wereld en het eerste in Europa. Mgr. J. ter Schure toonde zich zeer gelukkig met dit Amerikaanse initiatief. De Schuts was ook voor intocht en begeleiding aanwezig. De hoop van zuster superieure, Bernard Marie, moge bewaarheid worden: "Wij zorgen dat we er zijn. Onze Lieve Heer zorgt voor de roepingen". De wonderbare Moeder van Elshout ziet wel toe.

NULAND. Op 20 januari vierde **Sint-Antoniusgilde** de teerdag. Na de gildemis werd de vendelgroet aan kerk en wereld gebracht. Op de vergadering overhandigde oud-koning J. v.d. Linden zijn koningschild aan de nieuwe koning G. v.d. Dussen. Koos Hanegraaf was 40 jaar lid en werd gehuldigd en ontving uit handen van Hr Eijkemans de zilveren kringonderscheiding. Burgemeester Schwiebbe toonde ook zijn belangstelling. Theo Hanegraaf overhandigde Koos namens het gilde een tinnen bord met zilveren opleg. Vervolgens schonk koning G. v.d. Dussen een oud historisch geweer van 1830 aan het gilde. Onder de muziek 's avonds werden prijzen der onderlinge competitie uitgereikt. Gewonnen werd door J. Maas: het wisselschild ging naar P. Tielemans; het zilveren schild voor tambour van het jaar was voor Antine v.d. Schoot. Het was een zeer geslaagde teerdag.

SCHIJNDEL Toen koning Jo v.d. Boogaard van **St. Catharina en Barbara** op 2 februari na het "bonen" tijdens de vergadering vier nieuwe Gildebroeders mochten aannemen, wist hij niet dat hij ook zijn opvolger in de Broederschap opnam: Hans Cornelius (nog geen 9 maanden gildebroeder), werd op 24 september 1989 koning. De fiere houding van Hans was hem niet vreemd, want zijn vader en zijn moeder zijn militair geweest. Hans was tambour en blijft nu nog de trom slaan. In Schijndel kan Veel'eer; maar 'werken' moet je ook! Hans is 39 jaar. Inge is de echtgenote des konings en samen weten ze heel wat van de Indonesische gerechten af, dat blijkt wel op de Catharina-avonden. Nog een specialiteit van Hans is het Darts-spel. Hij werpt op zijn best!

Koning Hans Cornelius

DINTHER. Op 4 mei traden twee personen van het **Sint-Barbaragilde** in het huwelijk, de patroonheilige Barbara, Ingrid van Lankveld, en vendelier Ferdie Verhoeven. Rond de Abdijkerk wachtten de gildebroeders hen op om het nieuwe paar naar de kerk te begeleiden. Voorganger in de H. Mis was schutsbroeder A. Schoonen en diaken K. de Boer. Beiden waren lid van het Jeugdkoor dat de zang verzorgde onder leiding van Henk Habraken.

Na de Mis een groepsfoto en vendelhuide. Hoofdman E. van Bouwdijk Bastiaanse feliciteerde het bruidspaar en de beide ouders. Ingrid - de St. Barbara - is de goede moeder voor de kleine pages. Ferdie vendelt vanaf 1987, ook schutter. Vervolgens begeleidde het gilde het bruidspaar naar de feestzaal.

- De standaardrijder Hendrie van Vugt trad op 6 april in het huwelijk met Jolande van de Wetering in de kerk te Venhorst. Na de Mis een vendelhuide aan het getrouwde stel. Hoofdman Van Bouwdijk Bastiaanse sprak hen toe. "Als de bruidegom (van 1979 lid) net zo is voor zijn echtgenote als hij dat was in het gilde, dan staat de toekomst voor hen beiden er heel goed voor".

ESCH. Op 15 april overleed bij het gilde **St. Willibrord** na een langdurige ziekte op 86-jarige leeftijd gildebroeder Harrie Vugs.

Harrie was een zeer gezien lid en steeds actief. Op latere leeftijd had hij nog een grote belangstelling voor de Schuts. Harrie was 50 jaar lid, waarna 19 jaar als onderhoofdman. Met gilde-eer is hij op 20 april begraven. Hij ruste in vrede †.

Harrie Vugs

LOONOPZAND. Op Witte Donderdag 21 april hebben de beide gilden van Loon **St. Ambrosius** en **St. Hubertus** deelgenomen aan de processie in de kerk met de begeleiding van het H. Sacrament naar het rustaltaar. Later zijn zij met enige leden gebleven bij de aanbidding als altaarwacht.

- Op eerste paasdag 15 april had St. Ambrosius de schutters van Ingelmunster (B) "Les Brigands" op haar schietcomplex. Dat was een zeer geanimeerde bijeenkomst die echt broederschapelijk is gevierd. Op dezelfde middag was het paas-eieren zoeken op het terrein voor de kinderen van het gilde.

- Op 27 april een bijeenkomst met dia's en uitleg voor de gildebroeders van de beide Loonse gilden. Hier werden veel foto's getoond van de afgelopen jaren. Men is helemaal bij voor wat betreft wat er in 1988-89 en '90 is gebeurd! Dank aan J. Vera.

- 20 April traden Rob van Meetelen en Mariëlla in het huwelijk te Diessen. Op de receptie waren velen aanwezig. Rob is een zeer actief lid en hand-

en kruisboogschutter. Rob en Mariëlla van harte proficiat.

- Koninginnedag 1990 werd op 30 april geopend met een vendelgroet alvorens de optocht vertrok door het dorp, ten overstaan van de Burgemeester J. v. Dun en de gemeenteraad met het Oranje-comité.

Koningin Beatrix geflankeerd door koningen van het Schuttersgilde tijdens de wandeling van het Nationaal Monument Kamp Vught naar de fusilladeplaats waar vele mensen de dood vonden.

VUGHT. Op woensdag 18 april is het Nationale Monument "Kamp Vught" door H. M. Koningin Beatrix geopend. De gilden **St. Barbara en Sebastiaan, St. Catharina uit Vught en St. Willibrordus uit Heeswijk** waren hierbij aanwezig. Zij vormden een ere-haag naar de poort van het Monument. Door over de drie gildevaandels te lopen heeft H. M. het Monument geopend. Nadat zij het Monument had bekeken gingen de gilden mee om gezamenlijk op de Fusilladeplaats de gevallen van het "kamp" te gaan herdenken. Hier werd door drie vendeliers de vendelgroet gebracht. Na afscheid genomen te hebben vertrok H. M. weer per helicopter.

Zichtbaar ontroerd wandelde H. M. langs de laatste resten van het Duitse Concentratiekamp. Voor het publiek is er een toegankelijke beziningsruimte gebouwd. Tussen begin 1943 en september 1944 zijn ruim 30.000 Nederlandse verzetsstrijders, joden en gijzelaars gevangen gehouden. Ruim 800 gevangenen kwamen om het leven. De koningin bekeek het complex, waarin een gerestaureerd crematorium en een silhouet van de slaapzaal. In de bossen lag de Fusilladeplaats die eveneens werd bezocht. Zij ontving het boek van de in 1956 overleden oud-gevangene Jan v.d. Mortel uit handen van oud-burgemeester Reitsma.

OISTERWIJK. Het gilde **St. Sebastiaan** was bij de installatie van de nieuwe burgemeester Drs. Y. Kortmann. Met slaande trom en vliegend vaandel werd de burgemeester op 17 maart verwelkomd met een vendelgroet. De burgemeester was verheugd in een gemeente te zijn die een gilde had. Bij St. Sebastiaan is het gebruikelijk dat de burgemeester de functie van Ere-Hoofdman aanvaardt.

- Op 1ste paasdag 15 april werd hier het schietseizoen geopend met het paaseierenverschieten. Ook de kinderen deelden hier in de vreugde mee.

- Pastoor Em. Drs A. Marks, ere-lid van het gilde, oud-pastoor van de Johanneskerk, ontving op koninginnedag de versierselen van Officier in de Orde van Oranje Nassau. Aangenaam verrast was hij toen het gilde hem de vendelgroet kwam brengen.

Oisterwijk. Burgemeester Kortmann dankt voor de vendelgroet aan hem en zijn echtgenote gebracht.

VEGHEL. **Bevrijdende Vleugels** bij Sint-Barbaragilde. Op 30 april bestond de Militaire Willemsorde 175 jaar. Elke 25 jaar nodigt de Nederlandse regering de Ridders uit voor een bezoek van drie dagen in Nederland. Van de ca 200 verstrekte decoraties sedert 1940 zijn er nog zo'n 60 in leven, waarvan de enige vrouwelijke ridder is Mevr. J. Mulder-Gemmeke.

Bij de ontvangst waren spontaan gildebroeders aanwezig van de gilden uit Heeswijk, Dinther, Vorstenbosch, Erp en Veghel.

Ter gelegenheid hiervan is in het Museum "Bevrijdende Vleugels" over het ontstaan van de RMWO een tentoonstelling ingericht met een speciale eregalerij voor de nog in leven zijnde ridders.

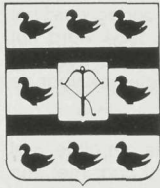
Het Airborn-comité heeft aan Mevr. M. M. Houben-van Lanschot, de echtgenote van de Commissaris van de Koningin in Noordbrabant, in aanwezigheid van de Gildebroeders, het boekje in ontvangst mogen nemen van: **Meer dan alleen maar een vrije dag.**

Bij het vertrek heeft vaandrig Ad v.d. Akker de Ridders een gildegroet gebracht en de voorzitter van onze Federatie, dhr. Van Bouwdijk Bastiaanse, heeft een uiteenzetting gegeven over het bestaan en doelstelling van het gildewezen.

Loonopzand, 7 mei 1990
Willibrordusstraat 4

Jan Toorians
Redactie-lid
Kring Maasland

Rectificatie: In Gildetrom 1990 blz. 16 1ste kolom onderschreven foto's: Harry Schuurmans Ere-Hoofdman en Jos v. Rooy verwisselen.

Kring Land van Cuijk

Lambert Heijligers Eerste Schutskonink St. Matthias Gilde Oploo

Jongstleden zaterdag 21 april werd voor de eerste keer het schutskoningschieten gehouden bij het Gilde.

De onderdelen van de wedstrijd waren: kruisboog-wip, geweer-wip en kruisboog-vlak.

Ieder onderdeel heeft 'n eigen eindklassering. Dus wie na drie onderdelen de minste punten had was "Schutskonink" Lambert Heijligers werd ruimschoots eerste met 7 punten, tweede werd Jan van Sambeek (13), gedeeltelijk derde werden Gerrit Ermers, Gerrit Boeijen en P. v.d. Ven met ieder 16 punten.

Dit schutskoningschieten wordt een jaarlijkse gebeurtenis.

Petruskerk. Op de plek van de voormalige Pieterskerk werden onder tromgeroef en bazuingeschal eerst een 4-tal vlaggen gehesen, waarna de vendeliers een vendelhulde brachten.

Nadien begeleidde het gilde de genodigden naar de huidige Petruskerk. Het weer was ieder goed gezind op deze zaterdagmiddag 21 april.

In Memoriam

Op 10 april is, na een lang en mooi leven, op 90-jarige leeftijd overleden **Co Hey**, erebroeder van het Ravensteinse Sint-Barbaragilde. Hoewel hij reeds enige tijd ziek was, kwam zijn dood toch nog onverwacht.

In 1948 was Co, op 48-jarige leeftijd, toegetreden tot ons gilde. Meerdere jaren was hij in zijn 'Veerhuis' gastheer van onze broederschap. In de vijftiger jaren werd hij vaandrig, een functie die hij 25 jaar heeft uitgeoefend. Vele jaren ook was hij actief als Barbaradeken.

Nog in 1988 mochten wij hem huldigen bij zijn robijnen gildejubiläum. Dit was tevens de laatste keer dat hij, nog in goede gezondheid, in ons midden was.

Co is op Paaszaterdag 14 april j.l. te Ravenstein begraven. De uitvaartmis werd gehouden in de parochiekerk van Sint Lucia. De viering werd voorgedaan door pastoor Jan Donders, eveneens erebroeder van ons gilde.

Geheel volgens de traditie werd Co door onze gildebroeders ten grave gedragen. Enkele jeugdige gildebroeders fungeerden als misdienaars.

Bij deze uitvaart waren eveneens deputaties aanwezig van het Sint-Lambertusgilde uit Huisseling en het Gilde van Sint Jan uit Neerlangel. Moge hij rusten in vrede.

Sint-Jacobusgilde Zeeland

- Op Witte Donderdag 12 april heeft het gilde de plechtigheden in de kerk opgeluisterd en het Allerheiligste in processie naar het Sint-Jacobusaltaar begeleid.

- Op vrijdag 20 april mocht het gilde onverwacht naar buiten treden om samen met de Harmonie een muzikale hulde te brengen aan oudwethouder en gildebroeder Toon van Dongen, die de gouden ere-medaille in de Orde van Oranje Nassau had ontvangen tijdens zijn officiële afscheid.

- Voor de 1ste keer sinds de heropleving in 1971 waren we te gast in Uden bij de opening van de feestelijkheden rond de viering van 100 jaar

Kring „Baronie en Markiezaat”

Kring Baronie-Markiezaat

23 April werd de jaarvergadering van onze kring traditiegetrouw gehouden in de gildekamer van het Sint-Hubertusgilde te Etten-Leur.

Alle gilden waren vertegenwoordigd. Een minuut stilte werd in acht genomen voor onze overleden gildebroeders en gildezusters.

Voor de West-Brabantse gildeactiviteiten stonden centraal, een positieve ontwikkeling is ook, dat ingeslapen gilden vreedzaam wakker worden

geschud en belangstellenden trachten terplaatse een slapend gilde te doen heroprichten. Zo is ook het Sint-Ambrosiusgilde uit Gilze zo'n sprekend voorbeeld. Na jaren voorbereidingen is dit gilde, na een positieve stemming, in de jaarvergadering, toegetreden tot onze kring Baronie-Markiezaat en is lid geworden van de Noord-Brabantse Federatie van Schuttergilden.

Wij wensen het Sint-Ambrosiusgilde veel sterkte en wijsheid voor de komende jaren.

Ook centraal in deze jaarvergadering was de viering van het 12½ jaar bestaan van onze kring; wij hebben dit op gepaste wijze in een traditionele kerk en stad gevierd, n.l. De Grote of Lieve Vrouwe Kerk te Breda, de gildestad bij uitstek in vroegere jaren. De Kring Baronie-Markiezaat begint zich te manifesteren als een complete kring in onze Federatie; positief is het dat het eerst komende gildecongres in Bergen op Zoom, dus onze kring, gehouden zal worden. Op iets langere termijn, n.l. in 1993, zal het landjuweel gehouden worden in onze kring.

De technische commissies in onze kring functioneren, zoals het behoort; de inbreng in de Federatie is positief.

We kunnen met een gerust hart uitzien naar de toekomst, alert moeten we echter zijn en blijven.

Onze kring bestaat nu uit 14 gilden met in totaal 509 gildebroeders, 20 aspirantbroeders, 40 vendeliërs, 42 tamboers, 1 standaardruiter. Afgelopen jaar zijn er uit onze kring verschillende broeders en zusters mee naar Lourdes geweest, werkelijk een onvergetelijke gebeurtenis. Dit jaar gaan velen uit onze kring mee naar Rome, om daar op plechtige wijze het Willibrordusjaar af te sluiten.

Broeders en zusters van onze aangesloten gilden, wij, als kring, doen een beroep op u allen, doen een beroep op uw onmisbare inzet, op uw verantwoordelijkheid, op uw broederschap. Laat ons met z'n allen de handen uit de mouwen steken, laat toch de gilde-idealen manifesteren, laat onze kring een kring worden, die voor de volle 100% mee kan dragen in de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden.

Sec. A. G. Boot

Kruis- en Voetbooggilde Sint Jan Baptist Sprundel

Zaterdag 28 april 1990 werd de nieuwe schietstand van de Kruis- en Voetbooggilde van Sint Jan Baptist te Sprundel, officieel geopend door de burgemeester van de Gemeente Rucphen, Dhr W. du Chatinier, tevens Overhoofdman van ons gilde, in aanwezigheid van de Pastoor van de parochie St. Jan de Doper, de Overheid van de kring Baronie-Markiezaat, de Overheid van de Belgische Bond voor de Noorderkempen, de Koningen en hoofdmannen van verschillende zuster gilden en verscheidene andere genodigden.

De Hoofdman van ons Gilde, Jan Vergouwen Hzn, verwelkomde alle aanwezigen. Hij bedankte vooral onze Eerste Deken, Jan Vergouwen Jzn, tevens eigenaar van onze schietstand en schietbaan, voor zijn bereidwilligheid om deze voorzieningen te laten maken en tevens ook al de eigen gildebroeders, die tezamen het enorme werk hebben uitgevoerd. Het gilde heeft nu een mooie ruimte voor de schutters zelf en een ruimte voor de toeschouwers, die een fraai en goed uitzicht hebben op de baan en de doelen, want ook deze zijn in een 'nieuw jasje' gestoken.

De burgemeester memoreerde in zijn toespraak het verleden van het gilde. Voor zover thans bekend, bestond het gilde reeds in 1618 (misschien zelfs

ook wel eerder). Tijdens de laatste oorlog werd het gilde een 'slappend gilde' maar in 1954 werd het gilde weer "wakker en actief" gemaakt door het werk van Marinus van de Riet sr., die ook voor de oorlog reeds lid was.

De schutterij is de oudste gilde van de Gemeente Rucphen. De Burgemeester wenste het gilde veel succes toe; hierna knipte hij het lint door met een schaar, aangeboden door Sandra Vergouwen, dochter van onze hoofdman.

De hoofdman van de Belgische Bond der Noorderkempen, Dhr A. v.d. Bossche, wenste het Sint-Jansgilde ook proficiat met deze nieuwe schietstand. Sprundel bezit nu als zesde van de negen aangesloten gilden ook een aan de moderne eisen gestelde schietstand en schietbaan.

Tijdens en na het drinken van de Erewijn was er volop gelegenheid om de nieuwe schietakkommodatie te bekijken en werd er ondermeer door de Overhoofdman, voor de eerste keer in zijn leven, met de Sint-Jansboog geschoten.

Schrijver, P. v.d. Maagdenberg

Sint-Willibrordusgilde Alphen

Gedeeltelijk geüniformeerd is niet geüniformeerd

Jarenlang heeft het Sint-Willibrordusgilde uit Alphen als "niet geüniformeerd" gilde meegedaan aan de diverse gildedagen. Waarom? Eenvoudig genoeg, omdat er na de heroprichting in 1966 geen geld was. Goede raad was duur.

Toch wilde de overheid proberen enigszins "herkenbaar" te zijn als gildebroeders en uiteindelijk werd besloten, voorlopig de overheid en schutters te voorzien van een hoed en een sjerp.

De vendeliërs, bazuinblazers, tamboers, lopertjes en standaardrijder konden gedeeltelijk worden geüniformeerd met behulp van afgedankte kleding, die was overgebleven van de grote optocht ter gelegenheid van het 1250-jarig bestaan van Alphen in 1959.

Zo bleef het Sint-Willibrordusgilde uit Alphen tot 1982 gedeeltelijk geüniformeerd. De grote wens om geheel geüniformeerd te worden kon na 15 jaar sparen worden vervuld.

Nu 8 jaar later heeft de overheid besloten de "oude" hoeden en sjerpen ter beschikking te stellen van een ander gilde in (her) oprichting. Mochten er gilden geïnteresseerd zijn in zo'n gedeeltelijke uniformering, dan zijn er thans beschikbaar: 30x stevige zwarte gildehoeden (met "wit" veren), 36x blauwfluwelen sjerpen en 3x zwart fluwelen zilverbreken.

Voor nadere inlichtingen kunt u terecht bij de deken-schatbewaarder van het Sint-Willibrordusgilde, n.l. Dhr. W. Manniën, Heuvelstraat 12.

5131 AP Alphen (N.Br) Telefoon: 04258 - 1470.

Sint-Hubertusgilde Etten-Leur

Koning Ad De Graaf overleden op woensdag 2 mei, gecremeerd op maandag 7 mei 1990.

Ad, we hebben jou begeleid op jouw laatste tocht, het was een tocht die ons en zovelen, hier aan-

wezig, niet gemakkelijk viel. Jij bent zovele malen, met jouw medebroeders, naar gildedagen geweest; veel hebben wij gesproken, op z'n tijd ook gelachen, veel ook hebben wij geschoten. Ik herinner me nog jouw blijdschap toen je als laatste de koningsvogel naar beneden schoot en jij de Koning van ons gilde werd, met naast jou, je Annie, als jouw en onze Koningin.

Ad je was een broeder, waar men nooit tevergeefs een beroep op deed, altijd stond je klaar, immer was je er om het schieten, in onze mouterij te activeren, heilig waren voor jou de aloude gildetradities. Zojuist, 4 mei hebben wij onze gevallenen, in dienst van ons vaderland, geëerd; ook jij bent een gevallenen, zij het in de goede zin van het woord, een gevallenen van ons gilde, jij was, zoals jezelf typeerde, een ter doodveroordeelde, maar wat had je op je kerfstok? Je zorgzaamheid voor je gezin? Je geweldige werklust, het actief zijn in het belang van ons gilde? Neen, je was d'n gilde getrouwe tot in den dood.

Ad, wij gildebroeders, zullen je ontzettend missen, je laat een leegte achter in onze mouterij; hoe dikwijls wilde je de laatste maanden nog de gang maken naar onze mouterij, het lukte gewoon niet meer, stilaan ging je beseffen dat je ziekte het definitieve einde zou worden. We nemen nu afscheid van jou, afscheid volgens de gildetradities eigen. We zullen jou nooit meer terugzien, nooit meer zal jij, tezaam met ons, het gildeliied zingen, maar toch Ad zul je immer bij ons aanwezig zijn, jouw foto zal prijken in onze mouterij, de jaren door.

En inderdaad: Gods wegen zijn ondoorgrondelijk, God wees jou met de vinger aan, jij was aan de

Ad de Graaf

beurt, ondanks de jonge leeftijd (52). Waarom?? Maar als wij dan jou zo vredig zagen liggen, bij het afscheid nemen, dan kunnen wij vrede hebben, dan kunnen wij ons hierin berusten, God beschikt, God beslist.

Vaarwel dan broeder Ad, vaarwel op je laatste tocht.

Veel sterkte en kracht wensen wij Annie, de kinderen en moeder de Graaf toe.

Broeder Ad, dat jij moge rusten in vrede!

Schrijver, A. G. Boot

Bibliografie Noordbrabantse Schuttersgilden

Koldewij A. M., Een Antwerpse gildevogel uit 1536/1537 en zijn voorbeeld uit 's-Hertogenbosch, in: Antiek jrg. 24, no. 8, maart 1990, blz. 462 - 465, 6 illustraties.

Koldewij A. M., In Buscoducis 1450 - 1629, catalogus bij gelijknamige tentoonstelling in het Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch/s-Gravenhage 1990, cat. nr's 37 en 38 (twee zestiende eeuwse gildevogels, Bladel en Heusden) blz. 84 en 85, illustraties.

Aalst G. v.d., Mijn naam is haas en weet nergens van (Moeilijkheden tussen het Sint-Jorisgilde Eersel en de plaatselijke dominee in 1731), in: De Gildetrom, jrg. 36, afl. 2, (1989) blz. 27 en 28.

Hagen J. W., "Met veel schietpens van roers" Een verslag van het papegaaischieten te Eersel in 1656, in: De Gildetrom, jrg. 36, no. 4 (1989) blz. 79-80

N. N., De Brabantse Schutsgilden (Vouwblad met korte informatie over ontstaan, geschiedenis, organisatie en gebruiken van de Noordbrabantse gilden), Geïllustreerd, 1989, te bestellen bij het Secretariaat van de Federatie.

Waal J. J. F. de, Paapse stoutigheden van het Sint-Sebastiaansgilde Helmond, in: De Gildetrom jrg. 37 no. 1 (1990) blz. 4-5.

N. N., Vendel Nu - 2, vier nieuwe vlaggespelen worden hierin beschreven: het "alferi-duo-spel", "Begroeting", "Aalsterse Reeks" en "De Vlegel". Het eerstgenoemde spel wordt door twee personen afwisselend synchroon en in spiegelbeeld gevendeld. De andere kunnen door zowel één als door een onbeperkt aantal vendeliers uitgevoerd worden. Kosten Bfr. 225, te bestellen bij: Instituut voor Vlaamse Volkskunst, Zamenhoflaan 4/8, 2120 Schoten, België.

Exel W. van, Daor hedde de Guld 50 jaar Bond van Schuttersgilden Kring Kempenland, Eindhoven/Hapert, 1985, 216 blz., A4, harde kaft en gebonden, talrijke foto's zowel in kleur als in zwart/wit. Na het voorwoord en de verantwoording wordt in 43 blz. uitgebreid aandacht besteed aan het ontstaan en de geschiedenis van Kring Kempenland, waarna 6 bijlagen volgen. In het tweede gedeelte komt elk aangesloten gilde aanbod door een voorwoord, een geschiedkundige inleiding met bibliografie en een verhaal waarin een specifiek aspect van dat gilde uitgebreid beschreven wordt. Kosten f 37,50 (exclusief verzendkosten), te bestellen: J. Govers, Beverlaan 11, 5581 EE Waalre, 04904-13842

Dooremolen M. J. H. van, Voordat de tamboer de gildetrom kan slaan Geschiedenis ontwerp en maken van een gildetrom, Eindhoven, 1990, Sint-Catharinagilde tot Blortem en Gestel, A4, 56 blz., 61 afb. Een fraaie uitgave waarin aandacht besteed

wordt aan constructie, ontwerp, materiaal, vervaardigen en verder afwerken van de gildetrom. Kosten f 12,50 (exclusief verzendkosten). Te bestellen bij M. van Dooremolen, Zagwijnstraat 8, 5654 KJ Eindhoven.

Oud Nieuws II

(Berichten uit Meijerij'sche Courant 1890-1915)

ST. AGATHA

Sint-Agathagilde

22 juli 1902:

Het gilde won een prijs bij de scherpschuttersvereniging op Hulst te Geldrop.

17 augustus 1904:

Het gilde won een prijs op een schietwedstrijd te Valkenswaard.

11 juni 1907:

Het gilde won een prijs op een concours op Hulst te Geldrop

22 juni 1911:

Het gilde behaalt op het feest te Aarle-Rixtel de koningsprijs. De heer M. Daemen was de gelukkige. Ook behaalt men er de tweede prijs in het trommen.

ASTEN

Sint-Catharinagilde

14 januari 1911:

"Donderdagavond had ten koffiehuize van den Heer H. van Stratum alhier eene vergadering plaats van een aantal oude en vele toegetreden leden van de schutsgilde St. Catharina, die in ongeveer negen jaar geen teken van leven meer had gegeven. Na voorlezing van het oude reglement waarin hier en daar eenige door den eisch der tijds noodig geworden zijnde veranderingen zullen worden aangebracht, worden tot leden van het bestuur gekozen de heeren J. Bukkems, J. Dielissen, Wilb. Verberne, Th. van Rooy, J. Berkens."

Dit bericht sluit met een goede wens voor de toekomst.

19 augustus 1911:

Zaterdagmiddag werd het Sint-Catharinagilde uit zijn slaap gewekt. De attributen, die gedeponeerd waren op het raadhuis, werden daar onder begeleiding van de Harmonie, de enkele bestuursleden en de gewone leden afgehaald. De vaandrig Dielissen bewees voor koning W. Verberne, dat hij de kunst nog niet verlerd was. Zondagmiddag ging het gilde in Ommel naar de kermis.

17 juli 1913:

Bij het koningschieten werd de burgemeester koning. Door de schenking van een ton bier werd hij van "de grote waardigheid ontheven". Bij de nieuwe vogel werd de oud-koning W. van Gorp weer koning.

16 september 1913:

Het gilde hield een schietwedstrijd met wipvogel en vaste vogel.

BAARDWIJK

Sint-Ambrosiusgilde

25 april 1908:

Het gilde is van plan een groot internationaal concours te geven bij gelegenheid van het 200-jarig bestaan.

BAKEL

Sint-Willibrordusgilde

21 mei 1892:

Het Sint-Willibrordusgilde te Bakel doet mee aan de processie van Bakel naar O. L. Vrouw van Handel.

13 juli 1892:

Het gilde wordt genoemd als derde prijswinnaar in het vaandelslaan op de feesten van het Sint-Catharinagilde te Helmond.

BEEK EN DONK

Sint-Antoniusgilde

22 juni 1911:

Te Aarle-Rixtel behaalde dit gilde de medaille voor de schoonste vaan.

BEEK EN DONK

Sint-Leonardusgilde

11 november 1905:

Dit gilde vierde dinsdag j.l. zijn feestdag door het verschieten van prijzen op de schutsboom. De eerste prijs was voor H. van Doorn. De tweede vogel was door schoenmaker Schriks van Donk uit leer gemaakt. Hij bleef dan ook staan tot het donker was. Men besloot toen maar de vogel te verloten. De prijs werd behaald door Th. van Berlo.

BERGEIJK

28 juli 1894:

In de optocht ter ere van de nieuwe burgemeester, de heer P. J. G. Aarts, lopen mee: "Gilde van 't Loo, St. Jorisgilde; Gilde van H. Sacrament; Gilde van St. Ambrosius".

9 juni 1900:

De gilden doen mee aan de huldiging van het gouden paar Van Engeland.

17 december 1903:

Bij het zilveren feest van de Zeereerwaarde Heer A. W. van Asten pastoor van 't Hof waren de gilden aanwezig.

5 september 1905:

"Gisteren had het koningschieten van het Gilde plaats (=Sacramentsgilde), waarbij de Harmonie ook hare medewerking verleende. Onder de opwekkende tonen der muziek werd er druk geschoten".

1 september 1906:

"AS. maandag zal het St. Ambrosiusgilde prijzen verschieten op de schutsboom. Ook dit feest zal door de muziek van onze fanfare worden opgeleust".

30 mei 1908:

Bij gelegenheid van het 50-jarig priesterfeest van de Zeereerwaarde Heer A. W. van Asten gaan in de optocht het Gilde van het H. Sacrament, het St. Ambrosiusgilde en het Gilde van St. Georgius mee.

(wordt vervolgd)
Johan M. Oomen.